

CAMPANET

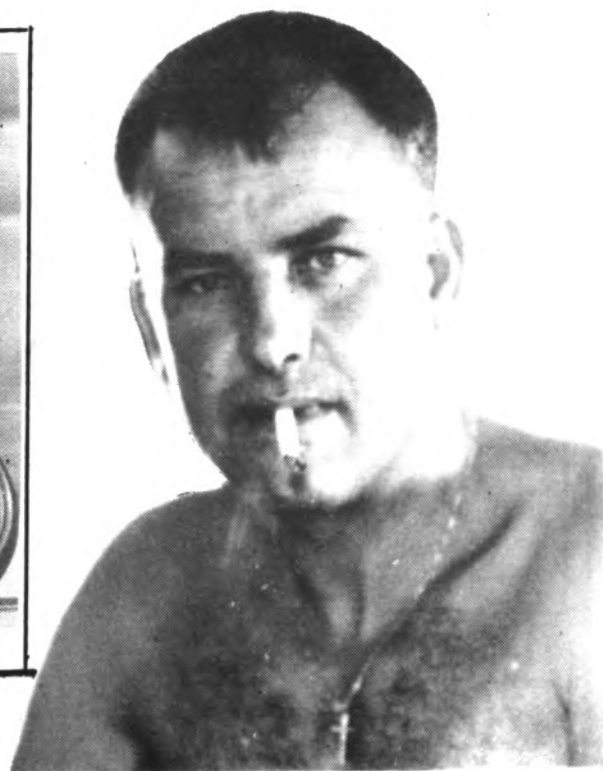
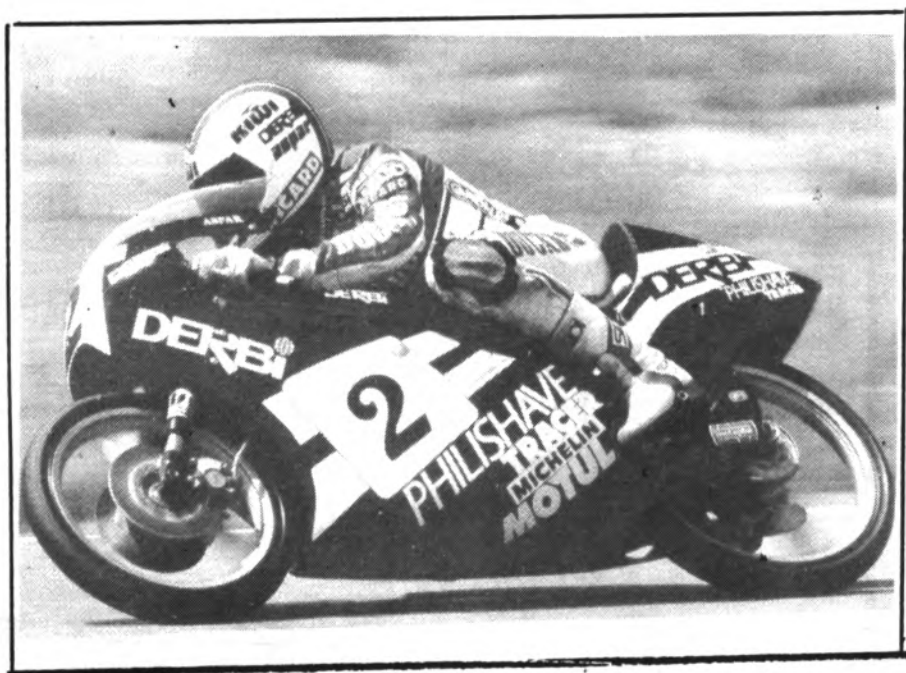
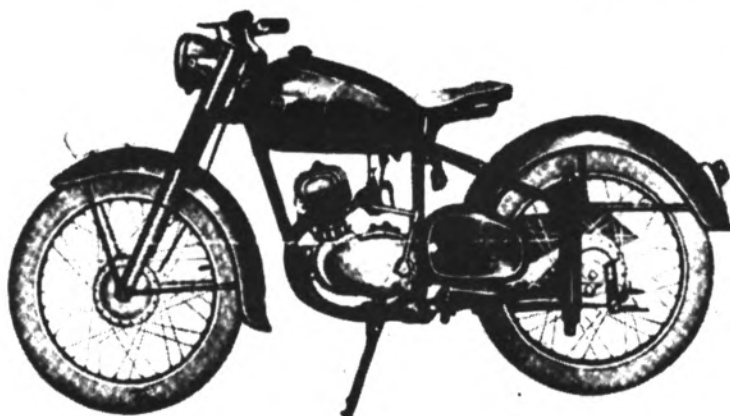
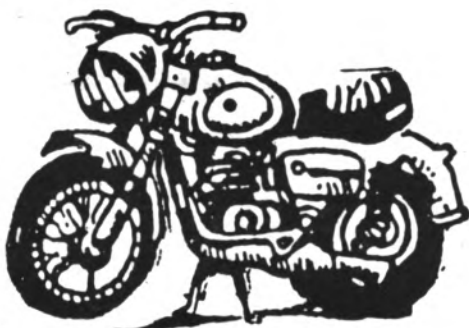

publicació de l'O.C.B.

JULIOL-AGOST 1986

Núm. 27

ANY IV

SUMARI

Editorial: Ara fa cinquanta anys. Noticiari. Dades eleccions 86. En Jaume "Escolà". El mercat dels dimarts. Pàgina agrícola. Racó de la Història: el problema de l'aigua al segle XVII. Futbolet 86. L'Escola de Pintura de Campanet. Lliçons de llenguatge. Entrevista a Miquel Gelabert. Conversa amb En Biel "Wixut". IV Torneig de Futbolet-1986. Agenda de la Vila.

"CAMPANET"

Revista Bimestral

Edita: Obra Cultural Balear
Delegació de Campanet

Coordinador:
Miquel Vives Mascaró

Equip de Redacció:
Joan Buades Crespi
Jaume Ordines Llobera
Damià Pons i Pons

Administració:
Pere March Mascaró

Publicitat:
Joan Buades Crespi

Fotografia:
Pere March Mascaró
Damià Ferrà-Ponç
Damià Pons i Pons

Disseny i Il·lustració:
Joan Martorell Martorell

Col·laboradors: Joan Pons Pol, Jaume Morell, OCB, Damià Ferrà-Ponç, Aloma, Josep Segura Salado, Catalina Vilanova, Joana Femenia, Francesc Aguiló.

Impressió: Apóstol y Civilizador.

Dipòsit Legal: P.M. 659/1982

Domicili: Plaça de Son Bordoï, 10, 1er, 1a. Telèfon: 51 62 27.

Portada: Fotografia de Damià Ferrà

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

CORRECCIÓ DE BARBARISMES

referents a:
ALIMENTS

Barbarisme Forma correcta

ALMIBAR	almívar
ANXOA	anxova
ATÚN	tonyina
CALDO	brou, suc
FIAMBRES	carns fredes
JAMON	cuixot, pernil
MAIS	blat de les Índies
MANTEQUILLA	mantega
MERMELADA	melmelada
PASTEL	pastís
QUEMA	crema
SIFON	sifó

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

BAR

XOCOLATA AMB ENSAÏMADES

VARIATS

GELATS

VINS DE RIOJA **FAUSTINO**
VINS DE NAVARRA **GRAN FEUDO**

CASTILLO DE MELIDA

DISTRIBUEIX:

CIA. HISPANIA DE BALEARES SA.

TEL 276300

T'esperam

ARA FA CINQUANTA ANYS (1936-1986)

Ara fa cinquanta anys que començà una sagnant guerra civil que, al llarg de tres anys inacabables (1936-39), sacsejà fins a l'últim racó de l'Estat Espanyol. I se'n derivà un règim dictatorial que, durant gairebé quatre dècades (1936-1975), ens imposà un sistema autoritari, reaccionari i centralista. Campanet sofrí en carn viva l'impacte de la guerra i de la dictadura. La nostra vila no fou, certament, una illa. Participàrem plenament d'una història trista i fosca. Tenguem la serenitat suficient per fer-ne un balanç serè i objectiu. La guerra civil ha d'entrar dins la Història. Però la Història és també lliçó de futur. Recordem la guerra civil amb tota la seva dimensió de sang, de mort, de terror, d'opressió, de violència, d'injustícia. Mostrem a les noves generacions l'espant d'aquella tragèdia a la qual els campaneters —culpables i innodents, botxins i víctimes— no es pogueren sostreure. Que l'horror ens alligoni. Recordem la guerra civil per no repetir-la mai més.

La guerra civil fou, entre altres connotacions, una guerra social. Al llarg dels temps, Campanet havia estat inserit dins les diverses confrontacions socials de Mallorca. Els aixecaments pagsos del XV, la Germania del XVI, el bandolerisme del XVII... afectaren profundament la nostra vila. Però avui no passen d'esser pures referències històriques que reconstruïm laboriosament a través dels vells papers dels arxius. La Guerra Civil, ben al contrari, és encara record i vivència per molts dels campaneters d'avui. Això en fa, precisament, un tema extremadament delicat. Durant la dictadura de Franco la Guerra Civil fou deformada i manipulada. El franquisme —nascut de la sang de la guerra— havia de justificar la guerra i perpetuar la seva victòria. Finalment, però, la mentida fou insostenible i ara arriba, incontenible, l'hora de la Història.

Allò que és més evident de la Guerra Civil és la seva inutilitat. I l'esterilitat dels seus fruits. La Segona República —amb virtuts i defectes— fou un règim democràtic que intentà impulsar a l'Estat Espanyol un reformisme progressista. Topà amb les forces de la reacció militant: una Església inadaptada als temps moderns, un Exèrcit format en l'aventura colonial africana i unes oligarquies geloses dels seus privilegis. Tot això dins una Europa on els règims dictatorials de Mussolini, Hitler i altres de semblants tenien un pes decisiu. Les conspiracions contra la República començaren gairebé amb l'arribada del règim republicà. Les justificacions inventades per la propaganda franquista per justificar l'aixecament militar contra la República el 1936 han estat desmuntades pels historiadors. La sublevació militar fou llargament preparada. Mola i altres militars planificaren tant el Cop d'Estat com la repressió brutal que generà. El terror no fou obra d'incontrolats: obeïa a una estratègia minuciosament calculada.

La Guerra Civil significà per a molts de campaneters la mort —a carreteres o al front—, la mutilació, l'allunyament de la família, l'empresonament, la destrucció de la seva vida professional.. En resultà una Vila on el poder era ~~debutat~~ pels afectes a la dictadura. Mentre els adversaris patien en silenci. La cultura fou manipulada. La nostra llengua perseguida. I a la fi, quaranta anys després, hem hagut de tornar al principi. La democràcia ha retornat. Hem recobrat la convivència. La nostra llengua avança cap a la normalització. La Guerra Civil fou una immensa tragèdia inútil.

INCA CENTRO AUTO, S.A.

CONCESSIONARI OFICIAL

OPEL

GM

AVDA. D'ALCÚDIA, 73

TELÈFONS

RECANVIS I TALLER 50 50 21

VENDES 50 34 86

INCA

Pâtisserie
Mel i Sucre

ELABORACIÓ PRÒPIA

Avda. Gaspar Bennàssar, 26

Tel. 20 95 22

07004 Palma de Mallorca

Noticiari

VIATGES I VIATGERS DURANT L'ESTIU

Durant l'estiu són molts els campanaters que surten de viatge. I n'hi ha que arriben a llocs ben llunyans. Enguany, i ho assenyalam únicament a tall d'exemple, alguns han anat a Nova York, Anglaterra, Escòcia o Grècia. D'altres, en canvi, s'han estimat més passar les vacances a Menorca i Eivissa. A més a més, hi hauríem d'afegir els vitges col·lectius organitzats per la Parròquia o per en Toni Maciana. Pròximament n'hi ha tres de prevists: un a Lourdes passant per la Vall d'Aran i Andorra, l'altre a Eivissa i l'altre a Ceuta.

Igualment, cal assenyalar la considerable quantitat de gent que a l'estiu s'instal·la al nostre poble procedent de llocs ben diversos. Hi ha el nucli d'estrangers que s'estableixen a Son Borràs; una sèrie de campanaters emigrats ---na Francisca Rebassa, en Damià "Xisquet", etc.--- que retornen amb la seva família al lloc dels seus orígens; peninsulars castellano-parlants; catalans que ens visiten amb regularitat des de fa un parell d'estius. D'aquest darrer grup en voldríem destacar un nom propi que és tot un personatge: en Joan Margarit, un escriptor i arquitecte de molta anomenada, autor d'una sèrie molt notable de llibres de poesia. Quan és a Campanet resideix a una casa d'Es Pujol.

De tots ells en voldríem saber més coses i també ens agradaria que de part seva hi hagués la voluntat de conèixer un poc profundament el nostre poble i la nostra gent. La revista "Campanet" podria ésser el mitjà adequat per a millorar el coneixement que en tenim els uns dels altres.

A MOSCARI JA HI HA EL CARRER DE CAMPANET

L'Ajuntament de Selva ha duit a terme recentment la normalització lingüística i toponímica de tots els carrers dels seus tres nuclis de població. La llengua de Mallorca i els noms de lloc tradicionals han retornat a les cantonades i a les fatxades de les cases.

Al carrer d'entrada a Moscari venint des de Campanet també li han canviat el nom. Li han posat el nom del nostre poble. Una placa col·locada a un cap de cantó de la plaça ho diu ben clar: Carrer de Campanet. I sa beu a qui li hem pres el carrer?. Idò, ni més ni manco que al mateix "Generalísimo", al dictador mort tot just fa deu anys. Tranquils, però, ja no el reclamarà.

Evidentment, volem agrair a l'Ajuntament de Selva i als moscarienes la gentilesa que han tengut amb el nostre poble.

LA CULTURA DESATESA A CAMPANET

El programa electoral d'AP, presentat l'any 1983, referent a la cultura deia: "Per això pensam donar suport i promoure muntatges d'obres de teatre, organitzar s'ensenyança de sa música i cant entre es nostros infants i gent major que sentin aquestes inquietuds. Facilitar, ja mitjançant conferències o recitals, es coneixement dels nostros homos. Promoure també campanyes, concursos entre estudiants ... Propiciar sa creació d'un museu d'eines antigues. Potenciar sa biblioteca adequant es màxim els horaris d'obertura".

Idò bé, d'aquestes bones intencions ben poques se n'han duit a terme. Els pocs actes culturals que hi ha hagut al poble han estat organitzats per l'Obra Cultural Balear, l'Associació de Pares d'Alumnes, la Parròquia. Ha estat a iniciativa d'aquestes entitats o particulars que s'han organitzat les representacions de Els Reis, Molta feina i pocs doblers i Can Malleu o s'han celebrat algunes conferències ---sobre el II^{on} Congrés de la Llengua Catalana o sobre la Llei de Normalització Lingüística--- o s'han projectat alguns audiovisuals ---sobre en Llorenç Riber i en Miquel dels S. Oliver---. Per cert, a cap d'aquests actes hi assistiren els membres de la majoria municipal.

L'Ajuntament tampoc no ha promogut la realització de cap concurs literari. Davant tots aquests fets, és just i exacte treure'n la conclusió següent: el grup municipal d'AP no ha realitzat, ni tampoc ho ha pretès, cap tasca d'animació cultural.

Però, possiblement sigui en la gestió de la biblioteca municipal on l'actualització del Consistori sigui més negativa. En els darrers anys no s'ha destinat cap quantitat a la compra de llibres, incumplint així l'acord establert amb el ja desaparegut Consell General Interinsular de destinar una partida del pressupost a l'ampliació periòdica del fons bibliogràfic. Els únics llibres que han estat incorporats a la biblioteca procedien de donacions gratuïtes. Fins i tot, quatre anys després, encara no s'han organitzat ni arxivat els llibres de manera adequada. Per tant, de "potenciar sa biblioteca", tal com deien al seu programa electoral, res de res. L'únic aspecte positiu és que han col·locat un encarregat perquè mantengui oberta la biblioteca una hora diària. (Font: "DM", 5 i 10-VIII-1986).

N'ARNAU LLABRÉS HA ESTAT CEDIT AL CENTRE D'ESPORTS DE SABADELL

N'Arnau Llabrés ha estat cedit per l'Sporting de Gijón al Centre d'Esports de Sabadell per a tota la pròxima temporada futbolística. Cobrarà uns quatre milions de pessetes i, als seus 21 anys, continuarà essent un jugador de la màxima categoria. La decisió del Gijón de cedir-lo és positiva per al jugador ja que d'aquesta manera tindrà la possibilitat d'esser titular i en canvi era ben possible que l'entrenador Novoa l'hagués mantingut com a reserva a causa que enguany compta amb el davanter internacional mexicà Luís Flores. Una prova de la vàlua de n'Arnau ---demostrada clarament la temporada passada en la que jugà uns 21 partits oficials amb el seu equip--- és el fet que, a més del Sabadell, han estat uns quants els clubs que l'han volgut contractar: Màlaga, Cadis, Hèrcules,...

Es Pou Bo: la brutor envolta aquesta mostra de la nostra cultura tradicional.

Li desitjam tota la sort del món ---molts de gols i poques lesions--- i que la temporada 87-88, quan ja s'haurà reincorporat al Gijón, sigui la de la seva definitiva titularitat a l'equip asturià, un dels grans clubs de la Lliga estatal.

FESTES DE FANGAR

Ball, alegria i menjar

Des de fa uns anys, els veïnats de Fangar ---com a continuació dels antics balls de figuerals que es feien a la contrada--- celebren la seva festa particular per la Mare de Déu d'Agost. La d'enguany fou molt animada i bastant completa: corregudes de joies, coets, sopar i ball amb la "Vascònia". Amb aquestes celebracions, un indret tan allunyat del poble pareix recuperar una tradició de lloc habitat i amb una certa vida social. Malgrat la nombrosa participació ---unes cent cinquanta persones--- s'ha de dir que algun veïnat no va assistir a la festa a causa de la problemàtica de la instal·lació de l'aigua potable. El ball de figuerals de l'any que ve hauria de servir per superar enfrontaments gairebé personals, sense que això impliqui renunciar a la postura i l'opinió pròpia de cadascú.

L'ASSUMPTE DE LES TOMBES ALS TRIBUNALS DE JUSTÍCIA

Els propietaris de les tombes que s'esbucaren ara fa quatre anys han duit el cas davant els tribunals de justícia per tal que dictaminin els danys i les responsabilitats que hi pugui haver.

Per acord de la Corporació Municipal, mentre no se resolgui el problema, l'Ajuntament facilitarà una tomba per al seu ús a qualsevol dels propietaris afectats que ho necessitin.

Quina és la història d'aquests fets tan llaastimosos? Tot començà quan, cap a l'any 1982, la companyia d'assegurances "La Única" i Construccions Felanitx realitzaven una excavació dins el cementiri municipal per construir-hi tombes que posteriorment havien de posar-se a la venda. A causa de l'excavació s'esbucaren una sèrie de tombes de particulars que ja guardaven despulles humanes. Fins i tot hi hagué problemes per identificar les restes.

Quan es va començar l'excavació, la companyia "La Única" no tenia llicència d'obres i posteriorment, segons es digué en un plenari municipal de fa molt de temps, intentà negociar-la amb el Consistori actual, el qual s'hi negà fins que no s'arreglassin els danys existents. L'any 1984 l'Ajuntament i "La Única" firmaren davant notari un document en el que la companyia es comprometia a arreglar les tombes en el termini d'un any i, en cas de no fer-ho, a pagar una certa quantitat de dobbers per cada dia que superà el límit temporal fixat.

Més endavant la companyia va arreglar-ho tot, però poc temps després les tombes començaren a tenir crivells a les parets i les teules alçades. Els propietaris consideraren que la causa era la deficient qualitat de l'obra. I reclamaren altra volta a la companyia que se fes càrrec de les reparacions.

L'Ajuntament, en la sessió plenària del 24 de setembre de l'any passat, decidí fer les gestions que fos necessari i, així mateix, acordaren destinar una partida del pressupost a la solució d'aquest problema que afecta a moltes famílies. L'Ajuntament es troba amb una obra sense acabar i amb la incògnita de saber a qui pertanyen les nombroses tombes que construïa "La Única". Els tribunals diran la darrera paraula. (Font: "DM" 15-VIII-85).

LA CONFLICTIVA INSTAL·LACIÓ DE L'AIGUA POTABLE A LA ZONA DE FANGAR

La instal·lació de l'aigua potable a la zona de Fangar ha originat desavinences entre els veïnats i l'inici d'un conflicte entre un sector d'aquests i l'Ajuntament.

La problemàtica tingué el seu origen en la decisió d'un grup de vint-i-quatre veïnats de col·locar una tuberia que els permetés fer arribar l'aigua a les seves finques. Posteriorment, i quan ja estava instal·lada la tuberia, que era considerada idònia per alimentar únicament vint comptadors, hi hagué uns altres veïnats que també volgueren connectar-hi. Però, se'ls digué que no podien fer-ho fins que no s'hagués comprovat que el funcionament de la instal·lació era l'adequat.

Quan el batle va conèixer la decisió de la junta de veïnats, presa democràticament, va iniciar una sèrie de gestions per aconseguir que se pogués connectar a la tuberia.

El dissabte dia 9 d'agost hi hagué una reunió a la Casa de la Vi

la amb l'assistència del batle i una vintena de veïnats de Fangar. El batle parlà durant quaranta-cinc minuts, fent un repàs a les actes municipals que, des del 1982, tractaven de la qüestió de l'aigua. La seva opinió era que s'hi podien connectar més finques perquè hi havia dues bifurcacions de la tuberia. Els veïnats, amb l'excepció d'un, rebutjaren el punt de vista del batle degut a què consideraven que la tuberia, encara que tingués dues direccions, era d'un diàmetre inferior.

Sense arribar a cap acord, i després d'haver-hi hagut alguns moments de forta crispació, es decidí que l'Ajuntament tornaria consultar a l'enginyer Martí Vila. (Font: "DM", 9 i 16 d'agost de 1986).

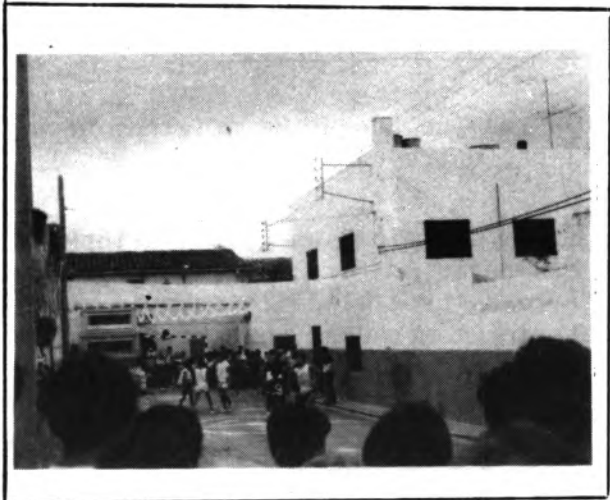
ROBATORIS I VISITES NOCTURNES

A la nit del dimarts dia 26 es varen cometre diversos robatoris i se n'intentaren alguns d'altres que no resultaren exitosos. Varen esser forçats tres cotxes ---dos a la Plaça de Son Bordoï i un al carrer Llorenç Riber---, amb la substracció d'alguns objectes i d'una ràdio petita, i intentaren entrar al taller mecànic de Can Rosset i a la fàbrica de sabates Fornalutx. També entraren a la cotxeria de Massana, però no pogueren accedir a l'interior de la casa.

A CAMPANET HI HA 516 TELÈFONS

Segons la Guia Telefònica 1986-87 de Balears, al nostre poble hi ha 516 telèfons. Això significa que hi ha, aproximadament, un telèfon per cada quatre habitants. Amb aquestes xifres podem pensar que ja deuen quedar ben poques cases ---pensau que n'hem de descomptar les deshabitades--- que no disposin del servici telefònic.

Vegent la relació de titulars, es poden fer observacions sobre els habitants del poble de diferents tipus: comercials, sobre els llinatges, la toponímia urbana,... Un aspecte que es detecta és l'existència d'un nucli bastant nombros de residents estrangers.

FESTA A SON POCOS

El dissabte dia 27, els "sanpoquers" or ganitzaren uns quants actes a la placeta de Son Garreta, que aconseguiren donar ambient a aquest redol del poble tan definit i peculiar. La mateixa placeta va servir de camp de futbolet ---ben protegida, això sí, la cabina de telèfons i amb balons molt sovint a les teulades i als corrals veïnats---, en què es feren tres partits: infantils, juvenils i "gent gran".

Després va haver-hi trencada d'olles i balls mallorquins, que acabaren d'arrodonir la festa. Ara hem d'esperar que l'entusiasme dels "sanpoquers" mantengui any rera any aquesta petita però animada festa i arribi a esser tradicional. I, per altra banda, tant de bo que a altres carrers i llocs del pobleanassin sortint festetes parecudes, com la que també es feia al carrer dels Molins, que sense grans pretensions aconseguixen que la gent del lloc s'ho passi bé i es mantengui unida.

Dues imatges que demostrin l'ambient de bulla: ball i futbolet (en aquest cas entre els equips infantils).

LA NOSTRA LLENGUA AL CARRER

-DADES-

-ELECCIONS 86-

-SENAT-

PARTICIPACIÓ I RESULTATS

Cens total	1782	
Total votants	1359	(76'2%)
Abstencions.	423	(23'8%)
Vots nuls	29	
Vots en blanc	9	
Vots vàlids.	1321	

Antonio Buades Fiol (PL-Coalición Popular)	629
Joaquín Ribas de Reyna (AP-Coalición Popular)	622
Emilio Alonso Sarmiento (P S O E)	311
Antonio Garcias Coll (P S O E)	312
Damià Pons Pons (P S M)	265
Sebastià Serra Busquets (P S M)	249
Antonio Obrador Siquier (C D S)	69
Bartomeu Pont Estelrich (C D S)	69
Santiago Coll Llompart (P R D)	16
Antonio Pons Sastre (P R D)	16
Gines Diez Gonzalez (PCPE-Esquerra Unida)	13
Francisco Ramon Garcia Olivares (PCE-Esq.Unida)	14
Francoise Espinosa Vaudelin (Mesa para la unidad de los comunistas)	5
Vicente Gasca Aguilar (Mesa para la unidad de los comunistas)	3
Antonio Ordinas Lladó (Falange)	1
Bartolomé Piña Fontanet (Falange)	1

Els resultats dels vots emesos pels campanaters en els darrers comicis electorals celebrats el mes de juny, en el cas del Senat, presentaren les mateixes constants que caracteritzaren les eleccions al Congrés. Així, el conjunt de l'opció conservadora també triomfà sobre l'esquerra amb una diferència de vots quasi semblant. Els partits polítics de major implantació dins el nostre àmbit mantingueren una posició idèntica a l'obtinguda a l'altre capítol electoral.

L'única variació notable fou l'augment del nombre d'electors del Partit Socialista de Mallorca en detriment del PSOE, CDS i PRD. Aquest fet és degut, sense cap dubte, a la presència dins la llista electoral del campanater Damià Ferrà-Ponç.

JOAN BUADES CRESPI

"laCaixa"
CAIXA DE PENSIONS

PERSONATGE:

EN JAUME "ESCOLÀ"

Era el matí d'un dimarts de juliol, el 21, quan la plaça del poble era plena de gent i es corria la notícia que en En Jaume "Escolà" havia mort. Ell era molt conegut al poble i a la vegada era l'escolà més de vell de Mallorca. En Jaume, malgrat esser un home ja major ---havia nat, com ell deia, per la Candelària de l'any 1898---, havia viscut sempre des de petit a Campanet. I des de l'edat de sis o set anys, no ho recordava molt bé, estava al servici del poble. Destacava per una sèrie de qualitats humanes: la senzillesa, el

bon humor, així com també el caràcter servicial que tenia. Però, en Jaume tenia algunes coses que el feien una mica especial dins el seu món. Li agrada ven les coses dolces i no passava cap dia de l'estiu en què no menjàs qualque gelat, així com tampoc no li podien faltar el cafè amb llet i una copeta de rom. En Jaume era tan llépol que dins l'església, a uns llocs que només coneixia ell, sempre hi tenia torró o xocolata.

Al llarg dels anys, a més d'escolà, havia fet feina de fuster algunes vegades, i fins i tot havia fabricat ciris. S'ha de dir que no podia veure dins l'església ciris un poc torts. Era un artista per posar-los bé. I tampoc no se li podia negar l'art que tenia per tocar les campanes.

Algunes vegades, al llarg de la seva vida, havia anat a diferents excursions parroquials arreu de la Península, i no faltava a cap de les que s'organitzaven per dins l'illa. A totes, ell hi posava la nota, amb les seves cançons o amb les anècdotes que tenia per contar.

L'any passat en Jaume ---segons deia ell mateix--- havia rebut alegries grosses quan la Parròquia, el dia de Sant Miquel, li va fer entrega d'una placa i d'una capsa de bombons. També li va agradar molt sortir a diferents mitjans de comunicació. Aquell dia de Sant Miquel va agrair públicament el detall i, emocionat, com home de bé, va demanar perdó al poble de Campanet per si havia ofès a qualcú.

No hi ha cap dubte que en Jaume passarà a la història del nostre poble, però tal volta els campaneters el dia del seu funeral no saberen anar-li a dir adéu com pertocava.

Joan PONS POL

Circulant per carretera, mirau prim amb el foc

Si sou fumador, no lreu mai un misto encès o una llosca per la finestra de l'automòbil. Fàcilment podríeu provocar un incendi forestal. Penseu que per calor foc basta mal poc i que els mals ocasionats no tenen remei més que a força de temps.

Amb el foc, hem de mirar prim.

Evitem els incendis forestals

**CONSELL INSULAR
DE MALLORCA**

SERPREISAL

Mallorca
cada dia més

10

EL MERCAT DELS DIMARTS

Des de fa uns pocs anys la Plaça Major s'ompl d'animació cada dimarts amb motiu de la celebració del dia de mercat. Ja és un fet habitual veure les mestres de casa recorrent amb les seves senalletes els diferents llocs de venda cercant trobar-hi uns productes que generalment es vénen a uns preus més baixos que a les botigues.

Fruita, verdures, sabates, roba, objectes de ferreteria, matalassos, olives, envinagrats, ramellers,... són les principals mercaderies que s'exposen a la dotzena de llocs de venda que enrevolten tota la plaça. La procedència dels comerciants és prou diversa: Palma, Sineu, Petra, Sa Pobla, Binissalem, Lloret. Hi acudeixen setmanalment amb els seus productes conformant un mercat que, si bé és molt lluny encara de l'acollida popular que aconsegueix el de determinats pobles dels voltants, ha pres una força impensable fa un cert temps. D'alguna manera s'ha recuperat la imatge de bullícia que oferien fa

una bona partida d'anys els pagesos, majoritàriament poblers i mureros, i en època de tomàtiques també d'alcudiencs, que se desplaçaven a Campanet cada diumenge amb els seus carros per vendre a la plaça tota classe de fruites i verdures de temporada per al consum familiar o bé productes destinats preferentment a la criança del porc, ja que aleshores quasi tothom feia matances, com el patató o els moniatos. El progressiu augment del nombre de botigues i la modernització dels mitjans de comunicació que feien més fàcil el disposar de productes frescs, provocà la paulatina desaparició d'aquell animat centre de mercaderies que deixà d'existir fa més de 25 anys.

Els pocs pagesos que posteriorment anaren compareixent a la plaça els dissabtes a l'horabaixa foren incapaços, amb les seves existències limitades, d'omplir el buit. Ara, però, s'ha tornat a cobrir gràcies al nou mercat, no tan especialitzat com el d'abans, d'una major varietat d'articles.

En el mercat actual del dimarts dematí, segons l'opinió dels mateixos comerciants, els productes que tenen més acceptació són la fruita i les verdures i a continuació la roba i les sabates, articles aquests darrers amb uns preus molt assequibles d'acord amb la seva qualitat. A l'hivern les vendes superen les de l'estiu. L'excessiu calor que arriba a fer a la plaça i la producció de l'hort familiar semblen esser els factors que frenen el públic i la presència de determinats productes. Aquestes circumstàncies, però, no lleven gaire activitat a una estampa popular que s'ha convertit en habitual a Campanet.

JOAN BUADES CRESPI

Campanet antigament era un poble que vivia de l'agricultura. Avui ja no és així. Dins Mallorca se'l considera un poble en el que la seva gent es dedica especialment a la construcció. Tal vegada podria esser una mostra d'això la imatge modernista que presenten les fatxades de les nostres cases. Aquí, però, encara hi ha un sector, més aviat petit, que viu de l'agricultura. Hi inclouríem els amos de possessió i uns quants, no massa, pagesos. En realitat no crec que superassin el centenar, encara que al Cens Municipal n'hi figuren molts més. També hi podríem incloure en aquest apartat del camp a aquells que a temporades van a jornal. Però, aquesta gent més que pagesos són jornalers, ja que no viuen de la terra, si no de la gent que els lloga a temporades, per excecallar, tomar ametles, etc. Idò, davant això, s'ha de considerar pagès a tot aquell que la seva vida depèn de la terra que cultiva, o bé dels animals que cuida per viure. A aquells pels que l'agricultura és un ingrés més i realitzen altres tasques, com pugui esser treballar a fàbriques o bé tenir empreses, no se'ls pot considerar agricultors. Si bé són d'alabar per treballar un tros de terra... que els aporta divertiment i, fins i tot, en alguns casos beneficis. Avui en dia els autèntics pagesos al nostre poble són pocs. I és que Campanet, que abans era un poble agrícola ---sector primari---, ha passat a dedicar-se al sector secundari.

El pas d'un sector a l'altre ha estat una temptació per a la majoria dels pagesos. Així ens ho va explicar un petit agricultor: "Jo no he canviat de feina des de petit. Mon pare feia de camper i jo he seguit la tradició d'ell. Algunes vegades, quan la construcció estava en el seu ple, i veia que tothom guanyava molts de duros, no sabia que fer, si llogar-me de manobre o no, però vaig pensar que del camp sempre en viuria, i així és que encara hi faig feina, si bé els ingressos que trec solament me basten per viure. Això és amb la venda de tot. Però me conform. Ara, n'hi ha que si que en treuen perquè tenen molts d'animals. Una de les coses que si puc dir-te és que jo no he rebut mai ajudes per coses del camp, encara que n'hi ha que diuen que en reben, i això que no són agricultors, jo diria que són aficionats de cap de setmana. No sé perquè deu esser. I així com jo n'hi ha molts d'altres.

Pel que respecta a aquest any, la collita dels productes de gramínies (blat, ordi, civada) i de la lleguminosa (les faves) no ha estat massa bona, s'ha de qualificar de regular. El sol fort que va fer el mes de maig va deixar les coses secorrades i l'anyada, que pareixia que seria una de les millors, va quedar reduïda. Però, a Campanet se sembra molt poc en relació a d'altres indrets de l'illa i el que se sembra és pels animals. Els campers no venen el blat, sinó que al llarg de l'any fins i tot n'han de comprar. També hi ha al nostre terme una petita zona de regadiu, que és explotada quasi tota per gent de Sa Pobla, que produeix mongetes, patates, etc. Els que cultiven terres de secà viuen gràcies als animals que cuiden, generalment ovelles. També hi ha quatre matancers i molts pocs animals bovins. Aquesta seria, en poques paraules, la situació de l'agricultura a Campanet. 12

EL PROBLEMA DE L'AIGUA AL SEGLE XVII

Ramon Rosselló, a la Història de Campanet (1982), documenta el Pou d'en Gatell des del 1386. Hi explica també que el 1571 es feren fortes despeses en el Pou Nou de Búger i que el 1586 els Jurats confessaven haver cercat aigua sense èxit. Al llarg del XVII continuà l'esforç per garantir el subministrament d'aigua als habitants i bestiar.

En temps passats el Pou d'En Gatell havia estat motiu de conflictes. Ho tornà a ser en el XVII i en el consell de 13 d'octubre de 1629 es diu que anys passats la Vila dugué plet amb Felip Pasqual de l'Alqueria sobre "lo Pou den Gatell" i que el Procurador Reial sentencià que aquest pou tenia plaça perquè "los pous comuns tenen plaça per anar ab lo bestiar".

D'altra banda, però, el Pou d'En Gatell no sempre donava aigua a bastament. I els Jurats, el 10 d'agost del 1631, consideraren necessari "enfondir el Pou den Gatell" per tenir més aigua per al poble i fer "venir un trobador de aygua" que miràs el Pou. El resultat, no obstant això, fou negatiu perquè en sessió de 31 de maig del 1632, explicaven que els Jurats del 1631 havien fet enfondir el Pou d'En Gatell per tenir més aigua i ara resultava que encara en tenien més poca! I constatant que "la Vila és falta de aygua" acordaren fer venir un trobador d'aigua a veure si, a la fi, "tendriem aygua en el Pou".

El Pou Bo fou també conflictiu en el XVII. El 6 de juny del 1650 s'havia acordat fer-hi un pedrisset perquè hi anava gent a cercar aigua amb una bístia. Però el 6 de gener del 1651, els Jurats recolliren les queixes dels habitants del Carrer Nou i de la part de Petxino que patien per anar a cercar aigua al Pou Bo perquè Joan Garau no els deixava passar per dins les seves terres i havien d'anar a voltar pel Camí del Pou Bo. I acordaren gestionar que els donàs camí. Però, al cap de vint anys el problema seguia sense resoldre i el 6 de gener de 1672 tractaren que Joan Garau no deixava passar els veïns del Carrer Nou que anaven a cercar aigua al Pou Bo. I acordaren demanar-li camí i canviar-li el camí per part de la Plaça del Pou Bo.

Els Jurats ajudaven a fer nous pous comuns. Així, quan Magí Bennàsser, donat de Sant Miquel, els proposà fer un pou a Sant Miquel, acordaren ---el 29 d'agost del 1645--- donar-li 2 lliures, però a condició que trobàs aigua. El resultat fou positiu ja que el 16 d'agost del 1647 el pou ja estava fet i tenia aigua. Per fer-lo havien aportat 6 lliures i acordaren donar-li tres lliures més per paredarlo. També la neteja dels pous comuns preocupava als Jurats i així el 22 d'abril del 1682 abonaren 2 lliures 7 sous a Bartomeu Huguet per "haver escurat" el Pou d'Ullaró.

FONTS: Llibres de Consells (1627-41), (1641-52) i (1653-91); Llibre de la Clavaria de Miquel Amengual (1681-82) de l'Arxiu Municipal de Campanet.

BAR SA PLAÇA

(Manolo Martínez), Biel Pover, Toni Ponset, Biel Caminer, Gabriel Quart, Miquel Ganxeta, Pere Budella, Pep Escoliana, Tomeu Pobler, Tòfol de Can Xiscos, Rafel - Ruquet, Pere Ponset i Pere J. Mengo.

FUTBOL

CAS RETO

Joan Sereno, Pep Reto, Benet Floret, Àngel Martín, Ramon Rodríguez, Miquel Colom, Toni - Sedes, Joan Mir i Tomeu Bolletí.

ES FORN NOU

Jaume des Forn, Andreu Quetgles, Pere des Forn, Santiago Candel, Pep Candel, Joan Moixet, Joan Amengual, Xesc Cantà i Biel Vidal.

ET 86

RENAULT

Biel Moranta, Paco Mateu, Jaume Pontet,
Joan Horrach, (Biel Rodríguez), Toni -
Vives, J.Joan Rodríguez i Toni Rodríguez.

BAR SOL

Joan March, Tòfol Quart, Se-
bastià Lozano, Miquel Comes,
Miquel Foradí, Joan Colom, -
Tòfol Monjó, Joan Gravat i Pe-
re Amengual.

BARBERA-RUQUET

Pep Calatxa, Joan Ruquet, Pere
Barbera, Mario, Miquel Ruquet,
Joan Vives, Toni Povet, (Biel
Ruquet).

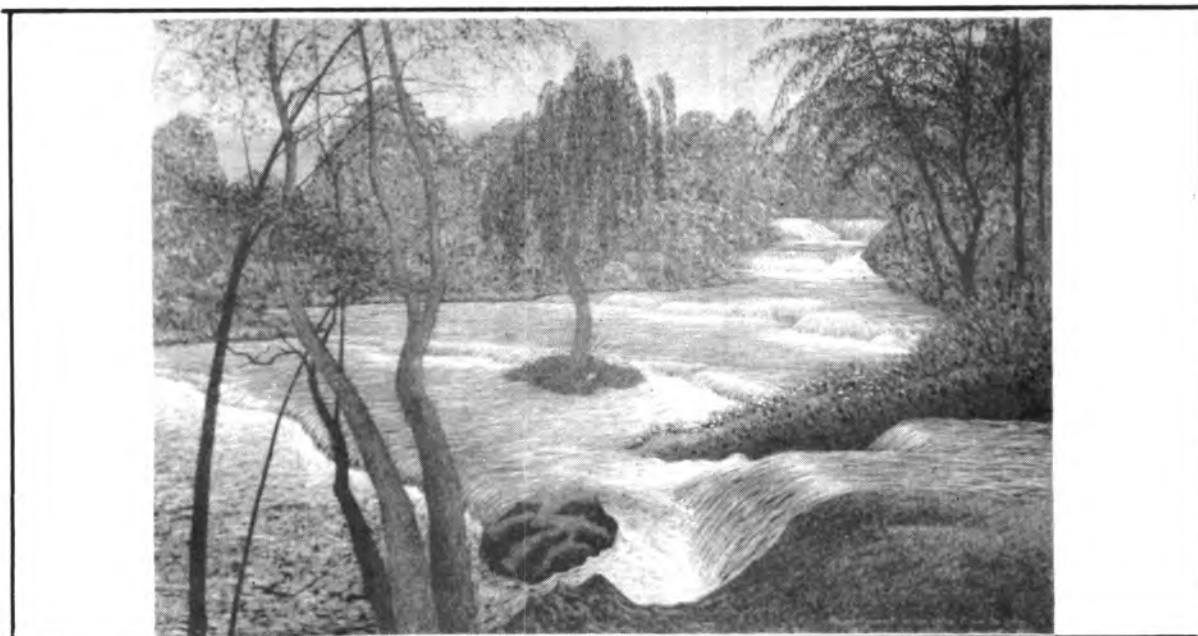
L'ESCOLA DE PINTURA DE CAMPANET

Un poble que compta amb els germans Angel i Vicente Rodrigo entre els seus habitants té un bon motiu per considerar-se afortunat. Aquests dos artistes aragonesos ens fan l'immens favor de recrear plàsticament els paisatges del nostre terme i difondre'ls, a través de les seves exposicions, per terres ben llunyanes. A més a més, ells dos contribueixen a fer néixer i a estimular la sensibilitat artística, mitjançant les seves classes de pintura, en un grup prou nombrós de campaneters. Aquest mes d'agost n'hem tengut l'oportunitat de veure la qualitat i la bellesa dels seus treballs creatius i també els bons resultats que obtenen els seus alumnes amb les seves ensenyances.

Del 14 al 19 d'agost, Angel i Vicente P. Rodrigo ---"La Hermandad Pictórica"--- ens oferiren a la Casa de Cultura de "la Caixa" una bona mostra de la seva obra: olis, tèmperes, gravats i pintures sobre paper. Al mateix temps, en una sala obscura, es projectava una àmplia col·lecció de diapositives que permetien fer un repàs a la seva extensa i molt interessant producció dels darrers anys.

Les obres exposades eren paisatges gairebé en la seva totalitat. El paisatge de Mallorca, i en ocasions el de les rodalies de Campanet i de Moscarí, els havia servit d'estímul primari per a crear les seves imatges fantasioses en les que els elements de la naturalesa estaven subordinats als interessos plàstics i cromàtics dels dos artistes que, en molts de casos, pretenien aconseguir composicions quasi abstractes. El món real és el pretext per a crear uns paisatges subjectius, interiors, capaços de transmetre vivències íntimes de serenitat i d'equilibri. L'absència de presències humanes i l'abundància de celatges tenyits amb els colors crepusculars eren dues característiques omnipresents en els quadres. La naturalesa esdevinguda refugi, sedant, per als contempladors. La quietud, la pau i l'armonia són els trofeus obtinguts per aquests dos artistes que creen una obra ben personal sense deixar-se fascinar pels cants de sirena de les modes efímeres.

Del 29 al 31 d'agost, foren els alumnes majors de tretze anys ---eren 14--- els que mostraren les pràctiques i treballs realitzats dins les classes. En general, era sorprenent el bon resultat obtingut ---en la línia estilística dels dos germans professors--- per una gent que fa poc més de dos anys era del tot profana.

Vegent la seva exposició podem detectar els mètodes i els objectius de l'Escola. Els germans Rodrigo ens en donaren una explicació ben entenedora: "Inicialment els feim fer dibuix a llapis perquè constatin les dificultats de realització. Els anam donant nocions de composició. Feim una ensenyança molt individualitzada amb la idea que cadascú segueixi el seu procés. Després, practiquen la tècnica de la tèmpera sobre paper amb els tres colors bàsics, perquè coneguin les possibilitats combinatòries dels colors per obtenir-ne de nous. Quan han arribat a una maduresa de color i pinzell, poden passar a l'olli. És un procés semblant al seguit als tallers del Renaixement. Els alumnes fan, sobretot, paisatges i bodegons. Fan rèpliques de pintures clàssiques de totes les èpoques i estils. Mitjançant el procés de copiar-lo aprenen a pintar. A partir de la còpia que fan es promouen converses sobre la pintura de totes les èpoques".

Una breu enumeració dels expositors ens permetrà saber el nom dels integrants majors de l'Escola de Pintura de Campanet. Els seus temes són, predominantment, el paisatge rural, les marines, els bodegons,... Vet aquí els noms: Antònia Alzina Bennàsser (Maians), Francisca Bennàsser Buades (de Can Quart), Francisca Bennàsser Pons (de Caseïles), Esperança Estrany Gelabert (de Fangar), Antoni Femenia Marroig (Ponset), Abelina Fernández (d'Inca), Pere Gual (Roder), Francisca Marroig (Rodera), Elionor Mascaró (de Can Horrach), Joan Mir (Sanceller), Guillem Mora (de ca na Tomassa), Catalina Munar (de Selva), Antònia Pons (de cas Pover) i Miquel Vives Mascaró (de Can Vives).

En conjunt, podem afirmar que es tracta d'exercicis fets amb aplicació i sensibilitat que en alguns casos transcendeixen el simple mimetisme i esdevenen obres amb entitat pròpia i amb una personalitat d'estil definida. En tot cas, els camins de l'art sempre són un recorregut enriquidor per a entretenir el temps d'oci.

Del 29 al 31 d'agost exposaren els alumnes menors de l'Escola. Les seves tèmperes, de colors intensos, tenien l'encant de la ingenuïtat tècnica característica dels dibuixos infantils. Muntanyes, cases, mars i torrents,... vists per unes mirades que encara alimenten en els somnis la seva visió de la realitat. Els noms dels expositors -dotze- eren els següents: Alma Andreasen Cascante, Edin Andreasen Cascante, Maria Capellà Soler, Maria del Carme Garcia Ballestes, Maria Grau Vilanova, Cati Mari Jaume Palou, Guillem Martorell Mir, Ananda Pascual Ascaso, Cira Pascual Marquina, Isabel Maria Reus Bennàsser, Catalina Rosselló Alzina i Joan Torrens Solivelles.

damià pons i pons

AUTO-ESCOLA

SOLIVELLAS

Avda. del Coco, 8 - 1.º A
Tel. 51 48 15

LLOSETA
Balears

LLIÇONS DE LLENGUATGE

Jaume Ordines i Llobera

ELS BARBARISMES

En un mercat dels dimarts que es celebren a la Plaça Major vaig sentir-hi uns barbarismes que, darrerament, he sentit moltes vegades en substitució de les paraules nostres.

Per explicar què entenem per barbarismes ho faré mitjançant els exemples següents:

- Mira aquest "caballo"!
- Aquesta "madera" pareix molt bona.
- Has vist s'"abuelo"?

És evident que "caballo", "madera" i "abuelo" no són mots de la llengua catalana, sinó que són paraules de la llengua castellana. Per tant, quan qualcú està parlant en català i diu aquests mots usa barbarismes, és a dir, paraules que no pertanyen al domini lingüístic de la nostra llengua sinó que a un altre territori. La televisió en llengua castellana ha marcat, continua marcant, els parlants de les altres llengües de l'estat espanyol: el català (País Valencià, Catalunya, Balears i Aragó), el gallec (Galícia) i l'euskera (País Basc).

Alguns mallorquins ---en aquest cas, alguns campaneters--- no són gens primmirats parlant la seva llengua.

- Mira aquest cavall!
- Aquesta fusta pareix molt bona.
- Has vist es padrí?

Crec que és molt senzilla l'autocorrecció en els barbarismes. Una miqueta de reflexió és suficient.

A continuació vegeu altres barbarismes que podreu sentir si parau l'orella quan anau a comprar:

- Voleu el conill sencer o voleu que li faci dos "cortes"?
- Que pagareu al "contado"?
- També vull cent grams de "jamón".
- Ah! jo també he de passar per sa "lecheria".
- Que no teniu "garbanzos"?

En cadascuna d'aquestes frases, només hi ha una paraula que no és pròpia de la llengua catalana, és a dir, hi ha un barbarisme a cada frase. quan una persona pronuncia aquestes frases, forçosament, ha de cridar l'atenció dels qui escolten. No vos cridaria l'atenció sentir: M'he fet un "corte" en es dit gros. Tot hom diu: M'he fet un tall en es dit gros. A les frases anteriors hauríem de dir:

- Voleu el conill sencer o voleu que li faci dos talls?
- Que pagareu al comptat?
- També vull cent grams de cuixot (o pernil).
- Ah! Jo també he de passar per sa lleteria.
- Que no teniu ciurons?

Si de cas no vos hagués cridat l'atenció això del "corte" en el dit gros, no vos preocupeu de res. Voldria dir, senzillament, que el vostre parlar, en concret, ha entrat dins la U.V.I. I si vos adonau que hi sou, no vos preocupeu: estau en un procés de recuperació i, ben aviat, en podreu sortir!

President de la Societat
de Caçadors "Es Verger"

Miquel Gelabert Ramis, 36 anys casat, llubiner de naixement i campaneter de residència, és el President de la Societat de Caçadors "Es Verger" de la nostra vila. Un horabaixa, quan encara les altes temperatures de l'estiu, ens fan cercar la frescor de la nostra Plaça Major, mantenim amb ell una conversa oberta, sincera sobre el que és i vol es ser aquesta societat.

R.C.-Com va neixer aquesta so
cietat de caçadors?

M.G.- Fa uns cinc anys es va dur a terme la construcció d'un camp de tir, al costat del camp de futbol, i dins terrenys de l'Ajuntament. Això es va fer amb aportacions de particulars afeccionats i amb ajudes del Consell In
sular i l'Ajuntament. Naturalment, aquest muntatge necessitava organitzar-se i d'a
quíva sorgir la idea de la creació d'una Societat de Caçadors.

El primer president va esser En Toni Morell, "Melis", que ja va presidir la gestora encarregada de lagalitzar aquesta societat. Es nece
sitaren uns dos anys fins que va quedar legalment constituïda. Cansat. En Toni, es varen convocar eleccions on vaig sortir elegit president. D'això fa uns dos anys.

R.C.- Com s'elegeixen el president i la junta directiva?

M.G.-D'acord amb els estatuts s'elegeixen de forma directa, votant els diferents càrrecs. A mi en feren president per acord unànim dels reunits a l'assemblea, sense necessitat de paperetes. Igualment va succeir els altres càrrecs. Pens que no és el millor sistema ja que alguns dels elegits col·laboren molt poc en les tasques pròpies de la societat. La meua idea es proposar que el president elegit sigui el que anomeni els altres membres de la junta. Això permetria poder treballar amb homes més coneguts i a la vegada ja sabríem si volen fer feina i qui na poden fer, i no tenir gent a la junta simplement per fer d'oposició. En poques paraules, la directiva ha de estar formada per gent de confian
ça del president. D'aquesta manera es pot treballar molt millor i si qualcú no vol fer feina, es canvia i no passa res.

R.C.- Quina ha estat la teua tasca fonamental i que penses im
pulsar de cara al futur?

M.G.-La tasca fonamental que s'ha realitzada durant el meu man
dat, ha estat aconseguir vedar tot el terme de Campanet. És a dir, les parts que no ho estaven de forma particular. Això ens ha duit molta de

ESTANC i PAPERERIA

Maria Gelabert

Llibres

i

Material
Escolar

feina, ja que s'han hagut de cercar les firmes de conformitat de tots els propietaris de finques, certificats d'Hisenda, col·locació de 2200 plaques, etc. Aquesta veda ens ha costat unes 400.000 pts. La idea d'aquest vedat neix del fet de que tots els pobles de veïnat han fet el mateix en els seus termes. Això deixava els campaneters amb una situació d'inferioritat, ja que no podíem anar a caçar a un altre poble i els forasters podien venir a les nostres terres.

Els projectes de futur estan encaminats a la repoblació del nostre poble de conills, perdius, etc, ja que d'una altra manera, en molts pocs anys, hauria desaparegut la caça. el futur també passa per regular el màxim de peces que es poden caçar per dia. Els caçadors ens hem de mantallitzar que les vaques grasses ja han desaparegut.

R.C.- Teniu molts socis? Quina és la seva cotització anual?.

M.G.- En aquests moments tenim 118 socis, que representen la pràctica totalitat de caçadors de la nostra vila, ja que pens que només en queden 13 o 14 sense associar-se. En aquests moments no tenim una quota definida, ja que fins ara les aportacions dels socis han estat molt superiors a les normals. Conseqüència lògica del cost del vedat, com ja t'he explicat. Enguany la quota és de 2.000 pts. Ara bé, un caçador que es vulgui associar en aquests moments ha de pagar 8.000 pts. Com a cosa curiosa te puc dir que a Campanet hi ha censades unes 350 escopetes, encara que no totes es dediquen a la caça. Pel que coneixem pensam que a la nostra vila hi ha en aquests moments uns 130 caçadors.

R.C.- Per finalitzar aquesta entrevista, diguem quí són els membres de la junta directiva?

M.G.- Està constituïda per 12 membres, i són els següents: President: Miquel Gelabert Ramis; Vice-president: Bartomeu Payeras Alcina; Secretari: Antoni Pons Bennàsar; Tresorer: Gabriel Pons Vidal; Vocals: Jaume Mestre Mascaró, Josep Belda Hernández, Miquel Mateu Bestard, Antoni Serra Crespí, Bartomeu Alzina Rosselló, Antoni Rodríguez Aguilar, Antoni Morell Socias i Pere Pons Alemany.

Voldria aprofitar per agrair la col·laboració del poble i, sobretot, dels propietaris de finques que ens han autoritzat la veda.

Francesc Aguiló

**BAR
CA'S
RETO**
GELATS
I
TAPES
VARIADES

ZENER

laboratoris d'electrònica i d'equips d'alta fidelitat "hifi", c/. francisc fiol i joan-5 ciutat - tel. 291772., per informació i demostració a campanet: pere i joan martorell "canta".

Vaig néixer a Campanet dia 14 de febrer de l'any 1946. Mumpare era En Joan "Barber" o "de Fangar". I li agradava guanyar doblers fent poca feina. Tenia una màquina de pelar arròs, feia contrabàndol, corria en bicicleta... Fins i tot va ser noviller i li deien El Niño de la Isla. Quan jo tenia tres anys, va sortir en una barca de contrabàndol amb dos homes més un dia de mala mar. I varen desaparèixer tots i no vàrem sebre res pus d'ell. Mumpare, Na Maria "Eixut", feia feina pes camp.

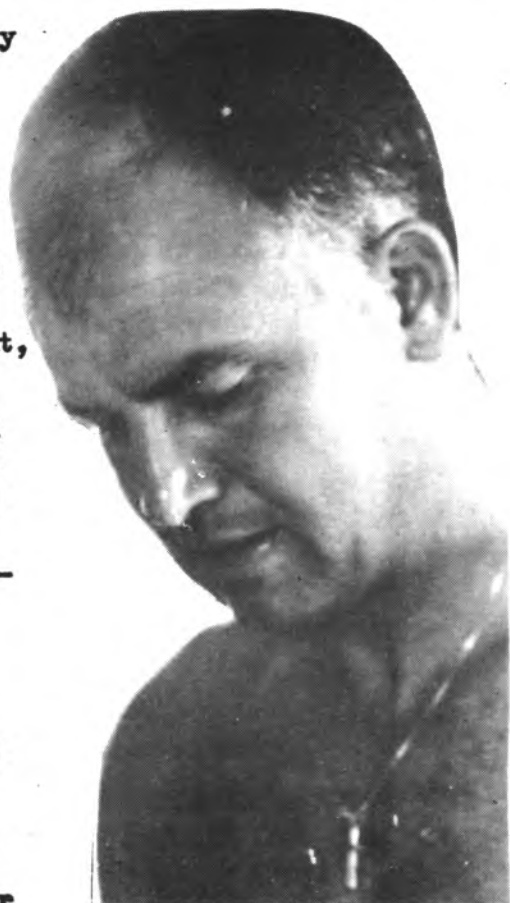
Vaig aprendre de llegir i escriure a Ca Ses Monges de Campanet, amb Sor Anna. Llavors vaig passar a s'Escola Pública amb Don Pedro "de Búger". I llavors a La Porciúncula, fins a tretze anys. I més envant vaig fer quart i revàlida a Campanet, amb Donya Dolores. I ja no vaig estudiar pus.

L'OFICI DE MECÀNIC

El tio Biel "de Fangar" me va col·locar a sa Gestoria Lleonart d'Inca. Però no m'agradava. I vaig veure sa cosa de ses motos en es taller de Can Joan Cànaves i vaig descobrir que sa mecànica era lo meu. I hi vaig començar. De mecànica encara no sabia res de res: feia només motos netes i llavors les feia fer una volta per la Gran Via. I llavors ja vaig començar a posar qualche parxe. I l'amo En Joan Cànaves, que era campaneter i un bon mestre, me va ensenyar això des platinos i altres coses de sa mecànica. Per aprendre més, vaig comprar llibres sobre motos i les vaig estudiar. Cobrava només 35 pessetes cada setmana i feia molta, molta feina. Però m'era igual: allò per jo era un gust!

A Can Cànaves mos duïen moltes Guzzi 65. I també motos de 125 cc: Ossa, Peugeot, Brío... I venia molts de motorets Mosquito. I llavors vaig passar a'n es taller de Can Fullana, a Inca. I hi vaig aprendre molt sobre es motor de dos temps. I en s'estiu me'n vaig anar a Cala Agulla a fer de picapedrer, perquè guanyaven més i me vaig poder comprar un motoret marca Lanch. Quan vaig fogir de Can Fullana jo encara no tenia 18 anys. I sense tenir carnet me vaig comprar una Ducati 200! I la vaig desfer i oom que era un motor de quatre temps no el vaig sebre montar. Va ser un desastre! I me'n vaig anar a sa Casa Ducati de Palma, que estava en es Carrer Vinyassa. I vaig demanar per fer-hi un parei de mesos de feina sense cobrar res, a fi d'aprendre sa mecànica des motor de quatre temps. I me varen admetre.

Es cap d'un parei de mesos, a sa Casa Ducati m'oferiren seguir fent feina per 500 pessetes cada setmana. I hi vaig estar tres anys. En Toni Abraham, que era es jefe de taller, m'ho va ensenyar tot sobre es motor de quatre temps. Sa Ducati era

una bona moto -millor que ses altres- però tenia un inconvenient: es mecànics des pobles no sabien adobar motors de quatre temps. I les duies una ducati i l'espnyaven més. Per això sa Ducati va agafar molt mala fama i sa Casa Ducati de Palma va haver de tancar. I jo li vaig comprar ses eines i ses motos usades que tenien. I de llavors ençà sempre he comprat i venut motos.

HISTORIES DE MOTOS

Quan sa Casa Ducati va tancar, vaig posar un talleret a Campanet, a Sa Carretera. Però jo era un poc pardal: me duien motos a arreglar i llavonsses no em pagaven! I vaig començar a fer de mecànic a Can Xim, un taller de motos de Sa Pobla. I cada setmana me donaven qualque dia libre per adobar motos en es meu taller de Campanet. Me duien totes ses Ducati de sa comarca, perque era una moto que jo coneixia bé, tenia ses eines a posta i la deixava ben a punt. I un amic meu de Lloseta, que feia de camarer, me duia sa Ducati a arreglar. I venia amb unes dones que tiraven de cull! I jo mateix deia: "Vatuadell! Aquest és més petit que jo i no sé com ho deu fer per tenir aquestes dones!" I me diu: "Biel, es camarers tenen ses dones que volen. És amollar bolla". I me'n vaig a fer de camarer a'n Es Barquerets! I de llavonsses ençà sempre vaig fer lo mateix: ets estius, de camarer; i ets hiverns, de mecànic a Campanet. En s'estiu comprava motos i les guardava. I en s'hivern les adobava i les venia.

Sa primera moto de quatre temps que va entrar a Mallorca va ser sa Rieju de 175 cc. I una bona moto de quatre temps va ser sa Ducati. En feien de 125, 175 i 250 cc. En aquell temps una moto era un utilitari per anar a fer feina. I valien molt! Pardal, quan a Campanet un homo comprava una Guzzi 65 en aquell carrer hi havia una festa! I ara ets utilitaris són em cotxos. I ses motos grosses, lujos.

Jo, de jovenet, era molt tímid. I em pensava que esser tímid era esser covard. I per llevar-me aquest complexo volia fer de valent i cridar s'atenció. I vaig veure que amb ses motos sabia fer filigranes que ets altres no podien fer. I per jo ses motos varen esser una manera de superar sa meua timidesa. Però ses motos me varen arribar a agradar molt, moltíssim. I quan més disfrut d'anar en moto és de nit, ben abrigat i amb brusca. I de vegades amb una bona aigo he anar a fer voltes per Lluc. Qualcú se pensaria que me'n vaig des cap!

Amb sa moto m'agradava empenyar sa guàrdia civil de tràfic i que m'encalçàs. Quan feia feina a sa Casa Ducati de Palma jo tenia una Ducati 250. La duia ben — preparada i agafava es 130 km/h: guanyava a ses Sanglas de sa policia. I en veure sa guàrdia civil deia a En Sebastià "Mora" que anava darrera: "Apaga sa bombilla de darrera i les farem córrer". I es des tràfic quan veien que no duiem bombilla a darrera, mos venien amb sa Sanglas. I jo donava gas i gas. I de vegades mos seguien d'Inca dins a Santa Maria!

I una vegada jo duia En Toniet "Bord" cap a Sa Pobla, per Búger. I sa pareia de sa guàrdia civil, que anava a peu, mos fa senya i crida: "Alto! Alto!" I jo don gas i partesc! Però En Toniet va sentir com paraven es fússil i se va tirar baix des motoret! De vegades això d'empenyar a sa guàrdia civil sortia tort. Un vespre jo passava per Binissalem. Veig sa guàrdia civil i apag sa bombilla de darrera. I me fan senya que m'aturi. I jo don gas i partesc com una bala! Duia una Bultaco 250 i quan era a sa Costa de Son Fuster, amb so guàrdia que em venia darrera, don gas a fondo i per avall. I com que era un motor de dos temps, amb això

s'aferra sa moto i qued a les fosques! Faig quatre esses, gir sa moto cap a Inca i a peu la començ a empènyer, fent es pardal a veure si no em coneixerien. Però es guàrdia s'atura i me diu: "¿Y si le meto dos hostias? Yo no tengo por qué arriesgar mi vida y el pan de mi familia por un loco como usted!" I me va aferrar cinc o sis multes. I aquí vaig acabar — d'emprenyar amb sa bombilla!

RESTAURACIO DE MOTOS

Per restaurar motos has de sebre com erer ses motos d'altre temps, fins en es detalls més petits. Una moto ben restaurada ha de tenir es colors originals, ses peces originals i ha de funcionar. Tenc una enciclopèdia on hi ha totes ses motos del món. Des de fa més de deu anys compr revistes com "Motociclismo", "Solo Moto", etc. les guard i les enquadern. A aquestes revistes hi ha molta informació i això te permet sebre com eren ses motos d'altre temps en tots es detalls. I sempre que — trob llibres de motos antigues, les compr perque són imprescindibles per restaurar bé.

Com se restaura una moto? Mira, de vegades et duen una moto que ha estat vint anys davall una figuera. I allò està tot tancat. No se desfà res. En es taller des Carrer de La Font tenc un bidonot que hi caben més de 200 litres d'oli de motor. I afic aquella moto dins es bidó ple d'oli! I amb un fogó de butano faig bollir allò per ventura devers vint hores. Llavors trec sa moto i la duc a'n es lavadero. I li començ a afluir es perns que s'afluixen. Li don gasoil i la faig ben neta. I la pos damunt es banc. Hi ha perns que s'afluixen i altres que se rompen. I hi ha — perns que per desfer-los les he de posar aflojatodo i encalentir-los.

Llavors llev sa culata des motor i don soplete a'n es bloc i tot surt. I duc es cigüeny a'n En Beltran, de Barcelona. I faig fer es pistons a Tarabusi, a Bilbao. Es qui me pinta ses motos restaurades és En Vicenç Fuster, d'Inca. I faig cromar lo que fa falta en es Carrer Honderos, de Palma. En haver fet tot això, començ a montar sa moto. Per restaurar, va bé tenir dues o tres motos des mateix model, perque moltes motos antigues duen peces que no són seves. Si em falten peces, les faig fer en es torn.

Quan he acabat de restaurar una moto li faig fer un parei de voltes, que funcioni. I la duc a sa cotxeria des Carrer de La Font, a Campanet. Per protegir-les les pos un líquid i, de vegades, les tap amb llençols. Les llev sa bugia i les — umpl es pistó amb una mescla d'oli i gasoil. Així si d'aquí a quinze anys volen fer marxar aquella moto, marxarà. Faig restauració per jo, perque m'agraden ses motos. De vegades n'hi ha que me demanen que les restauri una moto. Generalment

són senyors que ells, son pare o es seu pradí tenien una moto, i li tenen aquella estimació i la volen veure restaurada. Sa moto que més he restaurat ha estat sa Guzzi 65. Va ser una gran moto que va fer època. Era molt bona i prova d'això és que encara avui veus homes vells que van amb sa seva Guzzieta de trenta anys!

Ara tenc 117 motos: 97 a Campanet, 12 a Can Picafort i 8 en es Karting Club. Les vaig comptar per saber quantes en tenia! Comprar una moto antiga no sol esser cap problema. Les te dones per pocs doblers o regalades. Una vegada vaig canviar es meu Mercedes de gasoil a En Bernat "d'Esporles" per una partida de motos antigues grosses: una FN, una BSA, una Ariel, una DKW... Tenc motos des de 38 cc fins a una MV de 1100 cc.

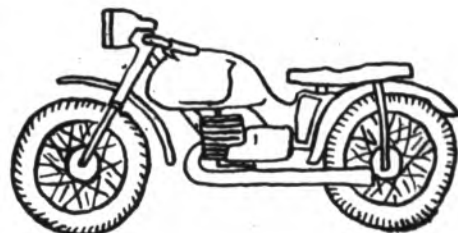
REFLEXIÓ SOBRE LES MOTOS

Una moto que m'ha agradat molt, molt és sa MV Augusta. En tenc quatre. És — italiana. Es Conde Augusta com a prestigi va fer una moto per guanyar es campionat mundial, no per vendre en grans sèries. I sa MV Augusta, pilotada per N'Agostini, és sa moto que més campionats mundials has guanyat. Encara no ha estat superada, ni pes japonesos.

Per triar una moto has de sebre per a què la vols. Vols anar a lo més modern a los més ràpid, a sa darrera moda? Idò, una moto japonesa. Són modernes, bones i no donen problemes. Però no tenen personalitat. Honda, Yamaha, Suzuki, Kawasaki.. són totes iguals. Es japonesos van a lo pràctic, res de sentimentalismes. Pensen: una moto per anar a tal velocitat, per fer tants de quilometres i per durar tants d'anys. I quan aquella moto ha acabat sa seva vida: tirada i una de nova. Ses motos japoneses no estan fetes per durar molts d'anys ni admeten restauracions. Són motos per anar al dia: avui treuen una moto i d'aquí a dos mesos ja és un modelo passat. I per això tenen tants de problemes de recanvis: perque cada setmana surten modelos nous. I ni ets especialistes poden recordar com se diuen ses motos japoneses. Ses motos europees tenen caràcter: tenen un nom i un llinatge. I per això deim una Guzzi Le Mans, una BMW R-100... Mentre ses japoneses no tenen nom ni llinatges. Tot són lletres impossibles de recordar: MBX, GSX, SVM...

Si vols una moto per viure-la i estimar-la has d'anar a una moto europea. I és que una BMW, una Guzzi... tenen aquell caràcter! I per això ses Ducati, ses — Guzzi, ses BMW... tenen ets seus seguidors que compren una moto i una altra moto d'aquella marca i no canvien. I és perque ses motos d'Europa tenen personalitat i gent que s'enamora d'aquella personalitat. A jo m'agrada molt sa BMW. Però sa "boxer". Sa BMW de sa sèrie K ja és una japonesa. Però avui ses motos d'Europa ho passen molt malament. Sa indústria de motos de Gran Bretanya va morir. I sa d'Itàlia ha perdut molt. Sa BMW se manté perque és sa millor. Té molt, molt de caràcter. I és sa que dona menos problemes. Si cuides bé una BMW, no s'acaba mai. I sempre trobes peces de recanvi, fins i tot de modelos de fa trenta anys. Són motos que aguanten moltíssim sense que es motor se desbarati: amb una BMW pots anar a s'altre cap de món i tornar.

Aquesta conversa amb Gabriel Pons i Gual "Eixut" fou gravada per Damià Ferrà-Ponç a Campanet, dia 1 de juliol del 1986.—

ALUMNES DE L'ESCOLA DE PINTURA DE CAMPANET (EN OCASIÓ
DEL CICLE D'EXPOSICIONS)

Entre els mestres, Angel i Vicente P. Rodrigo, els alumnes que exposaren les seves pràctiques d'olis i tèmperes: Pere Gual, Antònia Pons, Abelina Fernández, Guillem Móra, Antoni Femenia, Joan Mir, Miquel Vives, Esperança Estrany, Francisca Bennàsser Buades, Francisca Bennàsser Pons, Elionor Mascaró i Francisca Ma_uroig.

Alumnes que exposaren les seves primeres pràctiques de tèmperes: M^a del Carme García, Amanda Pascual, Edin An_dresen, Maria Andresen, Guillem Martorell i Isabel Mª Reus.

AGENDA DE LA VILA

NAIXEMENTS

JOAN MARTORELL I BENNASSER, fill de Joan Martorell i Martorell "Moixet" i de Magdalena Bennàsser i Gual "Monjó" (18-Juliol-1986).

ARNAU BERNAT I SOLIVELLES, fill de Rafel Bernat i Pons "Mena" i de Maria Solivelles i Mairata "de Cas Jurat" (26-Juliol-1986).

JOAN ROSSELLÓ I GALMES, fill de Miquel Rosselló i Infantes "Inquero" i d'Isabel Galmés i Caimari "Poblera" (12-Agost-1986).

MATRIMONIS

JUAN-ANTONIO FERNÁNDEZ MORICHE, d'Huelva, amb FRANCESCA MORELL I PONS "Quelata" (19-Juliol-1986).

DEFUNCIONS

JAUME RAMIS I COMPANYY "Escolà", de 86 anys (22-Juliol-1986).

SEBASTIÀ RIUTORT I SASTRE "de Can Ferrer Nou", de 86 anys (3-Agost-1986).

JOSEP GUAL I PALOU "Roder" o "Maciana", de 77 anys (12-Agost-1986).

ANTONI PONS I CARBONELL "Muleta", de 75 anys (16-Agost-1986).

CATALINA PONS I GRAU "Eixut", de 68 anys (24-Agost-1986).

Pròximament es publicarà el primer monogràfic "QUADERNS DE CAMPANET" amb el títol de Gent de Campanet, un conjunt de converses enregistrades per en Damià Ferrà-Pons en les que uns homes i unes dones plens d'experiència de vida recorden els temps passats. La memòria popular reconstrueix el nostre passat històric.

Podreu comprar Gent de Campanet a l'Estanc de na Maria Gelabert.

GELATS I ESPECIALITATS

Passem seguidament a fer una anàlisi dels equips:

"PESCADORS".- Inicialment no comptava entre els candidats al triomf final, però a mesura que s'anava desenrotllant el torneig, la fortalesa demostrada a la seva porteria i defensa, juntament amb la qualitat individual d'alguns jugadors - Mir i Fiol - varen fer canviar els pronòstics. Demostraren esser els millors i guanyaren el títol amb justícia.

"BAR SA PLAÇA".- Va esser la revelació del torneig. Un equip molt jove que no comptava en els pronòstics inicials, però que, després de la merescuda i espectacular victòria sobre "Es Forn Nou" i l'empat amb "Renault" va aconseguir el segon lloc, jugant la final on va esser derrotat pel campió. Cal destacar la bona actuació del seu porter, En Biel Oliver i d'En Toni Ponset - segon realitzador del torneig amb 7 gols-.

"RENAULT".- El primer candidat al triomf final va decepcionar en els seus inicis, cedint tres empats, que finalment no va poder recuperar. Perdent el segon lloc per inferior diferència de gols. En el seu haver cal destacar que no va perdre cap partit, i que va esser l'únic que va derrotar al campió. Pensem que si haguessin jugat amb més serietat eren segurs candidats a jugar la final.

"ES FORN NOU".- El campió dels dos anys anteriors va decepcionar totalment, sobre tot, per la seva manca d'esperit de lluita. La derrota davant "Bar Sa Plaça" i el ridícul efectuat en el partit contra "Renault" diuen molt poca cosa a favor d'un equip que compta amb un planter de jugadors amb molt bona qualitat individual.

"CA'S RETO".- Els reforços que havia aconseguit enguany, el presentaven com un clar candidat a la final. La poca preparació física i, sobre tot, la manca d'una direcció, varen fer que els partits claus els jugassin amb molt de desordre, provocant derrotes, -algunes immerescudes-, que li feren perdre tota opció.

"BAR SOL".- Que va perdre, per lesió, el seu jugador més destacat, En Jaume Capellà, no podia aspirar a molt més del que aconseguíren. Molt meritori el seu empaat a 2 gols amb "Renault".

"BARBERA-RUQUET".- Un equip format per molts de jugadors que li sobraven el "Bar Sa Plaça", no podia aspirar a res més que esser l'esparring dels altres equips. Els escandalosos resultats en contra així ho confirmen. Va esser l'equip més esportiu de la competició.

Francesc Aguiló Pons

Els "Pescadors" amb el trofeu guanyat. Andreu Mir, Miquel Palou, Francesc Fiol, Pere-Joan Aguiló, Pere Reines -entrenador-, Constantí Sánchez, Francesc Aguiló, Nofre Mir, Antoni Aguiló, Tomeu Payeres, Andreu Mir -fill-, Tomeu Mir, Jaume Rayó -fill-, Jaume Rayó, Fiol -fill-, Francesc Pons.

IV TORNEIG DE FUTBOLET-1986

Des del 18 de juliol fins a l'11 d'agost, s'ha celebrat a la pista poliesportiva el "IV Torneig de Futbol". Aquesta competició, cada any s'iniciava en el mes de juny i la seva finalització coincidia amb les festes de Sant Victorià. Enguany, el campionat del món de futbol i el mundial de bàsquet, han retardat el seu inici. No obstant l'interés no ha decaigut. Més bé podríem dir que ha comptat amb una major presència d'aficionats que els altres anys i ha servit per omplir d'activitat esportiva l'època més vacacional de l'any a la nostra vila.

Pel que fa referència a les dades del torneig, cal dir que hi varen prendre part 7 equips locals -reforçats amb alguns jugadors forans-. L'organització presentava alguna variació respecte dels altres anys, com era el fet que el guanyador de la lliga no es proclamava campió directament, ja que havia d'enfrontar-se amb el segon classificat en un partit únic per a decidir el títol. El mateix succeïa els tercer i quart de la taula.

La classificació final de la lliga va esser aquesta:

"Equip	J.	G.	E.	P.	GF.	GC.	PUNTS.
1."Pescadors"	6	5	-	1	16	6	10
2."Bar Sa Plaça"	6	4	1	1	17	8	9
3."Renault"	6	3	3	-	12	5	9
4."Es Forn Nou"	6	3	-	3	15	13	6
5."Bar Ca's Reto"	6	2	1	3	14	11	5
6."Bar Sol"	6	1	1	4	10	19	3
7."Barbera-Ruquet"	6	-	-	6	7	29	0
=====							

La final disputada entre els dos primers classificats, va fer justícia el que havia estat la lliga, i "Pescadors" derrotava per 2-0 el "Bar Sa Plaça" i es proclamava campió.

En Tomeu Mir es proclamava màxim realitzador amb 9 gols, i l'equip "Barbera-Ruquet" era declarat el més esportiu.

Encara que no s'elegís millor jugador del torneig, pensam que En Tomeu Mir i En Francesc Fiol -"Pescadors"- i En Toni Vives -"Renault"- mereixerien un lloc destacat a aquesta classificació. Cal destacar també, la favorable impressió mostrada pel porter dels triomfadors, En Miquel Palou, amb unes qualitats,- seguretat, tranquil·litat, reflexes, etc-, impròpies d'un jugador jove.